Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City ... — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | Число 241. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 15. жовтня, 1921. | VOL. XXIX. | No. 241. | Jersey City, N. J., Saturday, October 15, 1921. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ БЕЗРОБІТТЯ ПОКІНЧЕНА

ВАШІНГТОН, 13. жовтня. — Конференція для безробіття, котра була скликана президентом Гардингом для придумання способів зарадження пануючому безробіттю, покінчила свої засідання нині, не означуючого ніякого дня на друге зібранне.

Перед розвязанням конференції вибрано постійний комітет, що має далі вести організацію проти безробіття по цілому краю і установити субкомітети для будучих рапортів про потребу тимчасових мір та постійних зарад. Постійний комітет має урядувати так довго, як довго буде безробітте. Він має мати право скликати назад повне засіданне конференції, як лише се буде уважати за потрібне. Межи підкомітетами, які сей постійний комітет мають завязати, має бути субкомітет для будівельного промислу, для розсліду тимчасових способів для запобіження безробіттю, для постійних способів проти безробіття.

Перед закінченнем конференції прийшло кілька разів до острих перепалок межи представниками капіталістів, зібраних в комітеті фабрикантів, які видали спеціяльну заяву і домагалися, щоби конференція згодилася на неї як на свою. Остаточно Гувер заявив, що раапорт комітету фабрикантів буде поміщений в справозданню конференції, але його ніяк не можна уважати за погляд конференції.

НОВЕ РОЗПОРЯДЖЕННЄ В СПРАВІ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

ВАШІНГТОН, 13. жовтня. — Департамент праці подав нині до відома, що студенти з чужих країв, що приходять до американських шкіл в цілях студій, будуть допущені до краю без огляду на трипроцентове огранизенне числа імігрантів іміграційним законом.

Се розпорядженнє мало бути видане в наслідок протестів, піднесених кількома американськими університетами.

БОРОТЬБА В ЮНІЇ ЧЕРЕЗ „НЕПРАВНИЙ СТРАЙК".

ПИТСБУРГ, Канзас, 13. жовтня. — Джан Луис, голова уряду майнерської юнії Юнайтид Майн Веркерс оф Америка, завісив в урядованню цілий уряд одинайцятого дистрикту сеї юнії і установив тимчасовий уряд, який має вести справи юнії, поки дистрикт не буде наново переорганізований. На чолі тимчасового уряду поставлено Джорджа Пека.

Непорозуміннє межи головним зарядом майнерської юнії та урядниками округа сеї юнії вийшло ще на початку страйку, зарядженого окружним урядом. Начальний уряд юнії станув тоді на становищи, що окружний уряд поломив угоду юнії з властителями копалень і приказав окружним урядникам відкликати страйк. Окружний уряд не захотів послухати межинародного уряду юнії. Сей послідний виніс справу на послідній межинародній конференці імайнерської юнії, що відбувалася недавно в Індіянополис, і ся заявилася за головним урядом. Тимчасом Гават, провідник окружного уряду, був засуджений судом за зарядженне страйку без питання так званого промислового суду, і власне недавно почав відсиджувати шістьмісячну кару, на яку його за те засуджено. В час його неприсутности власне начальний уряд юнії розвязав дистриктовий уряд.

Тимчасовий уряд, зараз по своїм установленню, видав приказ до майнерів вертати до роботи. Зложений з уряду заступник Гавата каже, що він не послухає приказу тимчасового уряду, але віднесеться з цілою справою до зборів страйкарів. Число робітників, що стоять в майнерській юнії з того округа, виносить понад дванайцять тисяч. Вони майже усі страйкують, від коли Гават пішов до тюрми. Частина робітників відай верне до роботи, але на всякий случай велике число буде страйкувати далі.

Рівнозасно доносять, що Луиса критикують остро за його розвязанне окружного уряду також другі окружні уряди, а передовсім уряд илинойської юнії, на чолі котрого стоїть головний противник Луиса, Френк Фарингтон.

УРЯД ДУМАЄ БРАТИСЯ НАВІТЬ ДО ТИХ, ЩО ВАРУТЬ ГОРІВКУ ДОМА.

ВАШІНГТОН, 13. жовтня. — Як кажуть на основі вісток, одержаних з уряду прогибіційного комішенера Гейнеса, сей уряд збирається почати по цілому краю кампанію для здержання продажі складових частий та приладів до варення всяких алькоголічних напитків. Мають також звернути увагу на оголошення по газетах, бо така реклямa є виразно заборонена законом Волстеда. У Вашінгтоні урядники уже робили ревізії в кількох склепах, що продають всякі причандали для виробу горячих напоїв.

Рівночасно уряд думає забратися таки на добре до ріжних „вогких околиць", як приміром до стейту Пенсилвенії, де передусім дуже богато нарушень прогибіційного закона. Туди саме вислано учора нового „сухого начальника" для переведення кампанії за „просушеннем" стейту.

СТЕНДАРД ОЙЛ КО. ЛАГОДИТЬСЯ ПОМАГАТИ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК, 13. жовтня. — Стендард Ойл Ко. оф Ню Джерзі заявляє, що вона лагодиться видати два міліони долярів на нові будови трох великих рафінерій ропи в стейті Ню Джерзі. Вона каже, що ся робота має на ціли помогти безробітним. На думку компанії, се дасть заняттє яким 6 тисячам робітників компанії; серед них тепер яких 10.000 не має роботи.

ЧЕМНІСТЬ НА ПОЧТОВИХ УРЯДАХ.

Ґенеральний постмастер (міністер почт) Гейз видав недавно розказ своїм урядникам заховуватися чемно супроти людий, що приходять на почту. Тепер почтовий уряд друкує в офіціяльній почтовій ґазеті вістки про те, як урядники виконують наказ свого начальника та яке враженнє се має на „почтових гостий".

Один бизнесмен пише з Ню Йорку, що як йому урядник подякував за купленнє марок, він стратив віддих. Коли відзискав його назад, він сказав урядникови, що йому се ще ніколи не трафлялося, на почтовім уряді і що се йому дуже подобалося. Урядник мав заявити, що він сьому дуже рад.

Другий бизнесмен пише зі Саратоґа Спрінґс, Ню Йорк, що йому дуже подобалося, як почтовий урядник, попросив його сідати, коли йому прийшлося ждати на полагодженнє справ других людий. Ще більше подобалося йому, коли він підійшов до віконця, при котрому продають марки, а урядник сказав йому, що йому дуже приємно витати його з поворотом до міста. Старушок сказав урядникови, що він йому ніколи не забуде чемности.

МІСТО ВИКИДАЄ УСІ ЖІНКИ ЗІ ЗАНЯТТЯ.

Місто Гайленд Парк, що лежить коло Дітройт, Мішіґен, постановило викинути з міського заняття усі женщини.

Се уже друге зарядженнє в справі женщин на міськім заняттю. Недавно лише викинено з міського заняття усі замужні женщини та постановлено на будуче їх ніколи не наймати.

Міська рада каже, що до такої ухвали спонукала її безробітте серед мущин.

20 ТИСЯЧ ЗА НОГУ.

Лава присяжних суддів видала оногді в Ню Йорку засуд на 20 тисяч долярів проти Гаймана Скламберґа, гуртового купця средств поживи, котрого тяґаровий автомобіль наїхав на одного 8-літного хлопчинк Марміне Джібія, що бавився на вулиці, і так йому розторощив ногу, що її треба було амбутувати (обтяти).

БАТЬКОВИ НЕ СТАЛО ІМЕН ДЛЯ ДІТИЙ.

Доносять зі Савани, Джорджія, що одному Мурийови, Берґесови на імя, котрий є робітником в Атлантик Ковст Рейлвей, трафила прикра пригода.

Він був вже три рази жонатий, і мав від своїх трох жінок 32 дітий. З того живе 26 дітий. Межи дітьми були сім разів блзнята і два рази трійняки. Коли йому вродилося послідні близнята, батькови і матери уже не стало імен, і воно зовсім не називали дітий, поки вони не підросли і не підобрали собі імена самі, як прийшлося їм іти до школи. Батько мав відмовитися шукати імен своїм дітям ерез те, бо він відкрив, що він мав в своїй родині уже три пари того самого імени.

НЕГРАМОТНІСТЬ В СТЕЙТІ НЮ ЙОРКУ.

Вашінґтонське бюро конскрипції (переписи населення, „цензусу") видало статистику про неграмотність серед американського населення.

З сеї статистики виходить, що в стейті Ню Йорк було в 1920. році було 425,022 особи, понад 10 літ віку, що не знали ні итати ні писати. Се значить що неграмотність в сьому стейті виносить понад 5 процент. В місті Ню Йорку беграмотність більша, як на селах. Число безграмотних збільшене там через велике число імігрантів з країв, Европи та Азії, де грамотність не поширена.

ЗЗА КУЛІС ПАРЦЕЛЯЦІЙНИХ СПЕКУЛЯЦІЙ.

Є у Львові на пів державне польське „Товажиство аграрно-осаднісче" (вул. Галицька 21), що має концесію на парцеляцію і кольонізацію двірських обшарів у Східній Галичині і Волині. Свою „працю" супроти українських селян „виконує" під омофором держави в сей спосіб, що будімто продає і Українцеви якийсь охлап, бере від нього гроші, цілими місяцями обертає його кервавицю — а коли польська марка стратила майже цілком вартість, складає квоту марок взяти в січні 1921. в судовий депозит і відбирає землю нашому селянинови, щоби продати в десятеро дороще. До редакції зголосився оноді селянин з золочівського повіту, що продав своє поле, купив в січні 1921. кільканайцять морґів двірського неужитку в згаданому товаристві, заплатив около ½ міліон амарок — тепер товариство це безкарно викидає селянина на брук з родиною.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ.

Начальник польської держави Пілсудскі затвердив уже новий кабінет. Президентом міністрів є Антін Поніковскі, ректор політехніки у Варшаві. Є він одночасно міністром віроісповідань, публичної освіти, культури і штуки. Теку міністерства внутрішних справ бняв Станислав Довнаровіч, заграничних Кость Скрімунт, війни ґен. Казимір Соснковскі, скарбу Болеслав Марковскі, справедливости Брониcлав Соболевскі, рільництва й публичних робіт Осип Рачиньскі, промислу й торговлі Генрик Штрасбурґер, залізниць д-р Болеслав Сікорскі, почт і телеграфів д-р Володимир Стесловіч, праці й суспільної опіки Лука Даровскі, апровізації Ієронім Вичулковскі, б. пруської дільниці д-р Юліян Тшціньскі, здоровля д-р В. Ходзько, публичних робіт Гаврило Нарутовіч.

АРЕШТУВАННЯ ПОЛІЦІЇ НАД ЗБРУЧЕМ.

В Тарноруді арештовано кількох поліціянтів, які улекшували контрабандистам переїв через Збруч і навіть транспортували за кордон за гроші польську муніцію, та переводили, на цей бік аґітаторів. Ініціятором і провідником цеї праці був поліціянт Гловацкі.

НІМЕЧЧИНА НЕВДОВОЛЕНА ПОДІЛОМ ГОРІШНЬОГО ШЛЕСКА.

БЕРЛІН, 13. червня. — В німецьких урядових кругах панує велике невдоволенне з причини поділу Горішнього Шлеска між Німеччину і Польщу.

Канцлер німецької республіки др. Вірт, запросив кореспондентів американської преси, яким заявив, що поділ Горішнього Шлеска спричинив критичну ситуацію в Німеччині. Сей поділ він назвав великанською несправедливостю. Особливо натякнув він на се, що міста які Ліґа Народів приділила Польщі, є німецькі і вчасі плебісциту голосували за прилукою до Німеччини.

СТРАШНЕ ОБЖАЛУВАННЯ.

Перед місяцем арештовано в Берліні різника Ґросмана за жорстоке убійство своєї жінки. Слідство ведене проти нього виказало одначе, що Ґросман вбив 15 жінок, а на 60 жінках і малих дівчат довершив жорстоких страшних злочинів. Через кільканайцять літ злочинець допускався одного звірства по другому і все зручно умів затерти сліди за собою. В дома в нього найдено повну бочку попелу, в якій лікарі найшли людські кости дітей і дозрілих осіб, що палив їх мертві члени в печах. Далі найдено в попелі поодинокі частини шнурівок, гребенів, ґузики та инші частини жіночого одіння, а в посудинах рештки кави, змішаної з ціянкаліею, кілька великих ножів, з котрих один іще був обриваний людською кровю. В кухні Ґросмана викрито сліди людського мяса. Найстрашніще одначе се, що Ґросман продавав мясо своїх жертв, як телятинe і виробляв з него салямі. Кримінальна хроніка в Берліні не памятає такого страшного випадку як Ґросмана.

ПРИНЯТТЯ М. САДОВСЬКОГО В УЖГОРОДІ.

Запрошений українськими освітними і театральними товариствами на Підкарпатській Україні, прибув в половині минулого місяця до Ужгороду М. Садовський. Дня 21. серпня відбулося святочне приняття, яке уладив спеціяльно вибраний комітет. В принаттю взяли участь представники всіх українських інституцій та чеської кольонії. Привітні промови виголосив д-р Бращайко, д-р Волошин, Чех інж. Ждімаль, представник селян та инші. На привіти відповів короткою промовою М. Садовський.

ЗАВОРУШЕННЯ В БОСНІ.

Будапештенська аґенція „Лукс" дня 11. вересня доносить: В Боснї вибухли великі заворушення. Висаджено у воздух зелізничу дорогу що спричинило катастрофу військового поїзду. На сербсько босняцькій границі ідуть бої. Повстанці розбили цілий сербський баталіон. Один полк війска перейшов на бік повстанців, розстрілявши офіцерів. Число повстанців сягає 100.000 осіб, під проводом хорватських офіцерів, які мають звизки з Мадярщиною. Повстанці машерують на Сараєво.

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ В СПРАВІ ОБМЕЖЕННЯ ЗОРУЖЕНЬ У ВАШИНГТОНІ

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ПРИЙДЕ БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЛЛОЙД ДЖОРДЖ.

ЛОНДОН, 13. жовтня. — Британський премієр Ллойд Джордж приготовляється до виїзду до Вашингтону на конференцію в справі обмеження зоружень і питань Далекого Сходу. Сподіваються, що він буде на отворенню конференції, оскільки не буде яких несподіваних перепон.

Більшість британської делеґації має виїхати 5. падолиста, одначе в інтересованих кругах бояться, чи так пізний реченець не спричинив би, що делеґація не приїхала би впору.

Британський адмірал Бетті вибирається до Америки на канвенцію Американської Леґії, яка відбудеться в Кензас Сити. Він буде теж рівно як і французький маршал Фош на отворенню вашингтонської конференції, але не в урядовому характері.

ФРАНЦУСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДО ВАШИНГТОНУ ПІД ПРОВОДОМ ПРЕМІЄРА БРІЯНДА.

ПАРИЖ, 13. жовтня. — Міністерський кабінет нині урядово назначив повну лісту французької делеґації на конференцію у Вашингтоні у справі обмеження зоружень і питань про Далекий Схід.

Французька делеґація поїде до Америки під проводом премієра Арістіда Бріянда. Рене Вівіяні буде його товаришем, а прозими членами делеґації будуть: сенатор Альбер Сарро і французький амбасадор у Вашингтоні Жіль Жієран.

Перед виїздом до Америки французька делеґація буде на принаттю у маршала Фоша, яке він уладжує в честь американського амбасадора в Парижі, Майрона Т. Ґеррика.

ІТАЛІЙСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ 24. С. М.

РИМ, столиця Італії, 13. жовтня. — Дневник „Джорнале д'Італія" заповідає, що італійська делеґація на конференцію в справі обмеження зоружень у Вашингтоні вибирається в дорогу 24. с. м.

Дневник „Трібуна" і „Джорнале д'Італія" звернулись до американського амбасадора в Римі, Ричарда Вошборна Чайлда, питаючись про його гадку у справі заповідженої вашингтонської конференції.

Він відповів так:

„Конференція вийшла з серця американського народу. Її успіхи залежать безумовно від того, скільки виявлять другі держави і народи співділання для сеї справи. Я говорю про моральне, збірне і стихійне співділанне, що дозріє в умі і в настрою".

КИТАЙСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ПРИПІЗНЮЄ ВИЇЗД ДО ВАШИНГТОНУ.

ПЕКІН, столиця Китаю (Хін), 13. жовтня. — Спершу укладано, що китайський міністер закордонних справ, др. Єн, котрий є головою китайської делеґації до Вашингтону, мав виїхати до Америки 14. с. м. кораблем „Цариця Росії", одначе він мусить задержатись задля переговорів з представниками Японії, портуґалії і Росії, які тут відбуваються.

Др. Єн сподівається зловити ще другий пароплав за кілька днів, а др. Чов Цу-Чі, головний правний дорадник китайської делеґації, вже виїхав до Америки учера.

ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 13. жовтня. — Сьогодня зібралось тут около 20,000 безробітних над рікою Теймс, прямуючи в сторону Давнинг стріт, де є бюро премієра, і Трафалгар сквер, де найбільший бизнесовий рух. Поліція не допустила походу в ті сторони і він звернувся під проводом поліції до Гайд Парку. Поліція пильнувала походу, поки він спокійно не розійшовся.

Між зібраними безробітними були і добре одіті та добре виглядаючі люди, але переважна їх сила виглядала бідно і зголодніло.

Демонтрація тривала від пополудня до вечера. В цілій демонстрації було лиш кілька покалічень.

До премієра Ллойда Джорджа поліція допустила тільки депутацію безробітних, зложену з 5 осіб. Депутація була у премієра пів години. По розмові з премієром вона заявила представникам преси, що не має їй що зарапортувати, але з конференції вдоволена.

Подібні демонстрації безробітних були також в Шеффілд і в Менчестер.

НІМЕЦЬКІ СТРАТИ НА ШЛЕСКУ.

БЕРЛІН, 13. жовтня. — Через поділ Горішнього Шлеска Німці поносять велику страту.

З 67 копалень угля Поляки дістануть 43. Німецька продукція угля тепер спаде з 31 міліонів тон на 11 міліонів тон. Таксамо Німці стратять майже всі копальні цинку, олова і сірки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays.
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents the copy.		Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.7

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРО АТЕНТАТ У ЛЬВОВІ.

АТЕНТАТ БУВ ЗВЕРНЕНИЙ ПРОТИ ЛЬВІВСЬКОГО „ВОЄВОДИ" ҐРАБСЬКОГО.

(З львівського дневника „Український Вістник" з 28. вересня 1921).

ПЕРШІ ВІСТИ.

В неділю дня 25. вересня с. р. коли то по обіді в львівському ратуші, уладженому міською радою в честь начальника польської держави Пілсудського, останній в товаристві львівського „воеводи" Ґрабовського всідав до самоходу, з юрби зібраного народу впали три стріли, звернені в напрямі воеводи Ґрабовського. Наслідок стрілів був такий, що Ґрабовський одержав рани в рамя і ліву руку, причому розбита шиба автомобілю зранила йому шию.

По хвилі загального переполоху зібрана публика кинулася на виконавця атентату, що тимчасом стрілив до себе І В БЕЗПРИМІРНИЙ СПОСІБ ЙОГО ЗМАСАКРУВАЛА. Вирвати нещасного з рук розшалілої товпи вдалось поліційним органам щойно по довшій хвилі. ЗБИТОГО І ОКРІВАВЛЕНОГО ДО НЕПІЗНАННЯ ЗАНЕСЕНО НА ПОЛІЦІЙНУ ІНСПЕКЦІЮ. Тут виявилося, що виконавцем атентату є Степан Федак, двайцятилітній син заслуженого українського діяча д-ра Степана Федака.

Помимо сильного упливу крови і горячки казав він покликати командата поліції Лукомського, якому заявив:

„ПРОШУ СКАЗАТИ НАЧАЛЬНИКОВИ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ПІЛСУДСКОМУ, ЩО Я НЕ СТРІЛЯВ ДО НЬОГО; Я ХОТІВ УБИТИ ВОЄВОДУ ҐРАБОВСЬКОГО ЗА ВСЕ ТЕ, ЩО З НАМИ ВИРАБЛЯЮТЬ".

УРЯДОВИЙ КОМУНІКАТ.

ПАТ комунікує

В хвилині, коли начальник держави Пілсудській по обіді, улаштованім на його честь, всідав до автомобілю з воеводою Ґрабовським, зміж товпи упало 3 стріли в напрямі автомобілю. Одна з куль ранила „воєводу". Пілсудський вийшов ціло. Виконавець замаху старався четвертим вистрілом позбавити себо життя, але його імила товпа Поляків і на місці важко побили. Поліції ледви удалось пораненого і побитого Федака вирвати з рук розшалілої товпи і відвезти до лічниці.

ДВА ТАБОРИ.

ЗАВВАЖЕНО, ЩО ПО АТЕНТАТІ ТОВПА ПОДІЛИЛИСЬ НА ДВА ТАБОРИ, З ЯКИХ ОДИН НАМАГАВСЯ ЗЛІНЧУВАТИ СТЕПАНА ФЕДАКА, А ДРУГИЙ ОБОРОНЯВ ЙОГО.

Треба завважити, що в перший момент товпі невідоме було походженне людини, котра стріляла.

СТАН ЗДОРОВЛЯ СТЕПАНА ФЕДАКА.

Довідуємось, що Степана Федака відвезено до поліційних арештів при ул. Казимирівській майже непритомного. В ночі він втратив був притомність і відзискав над раном. Около год. 10. передполуднем втратив притомність ще раз і до год. 2. передпол. ще не відзискав. ВІН МАЄ ЛЕГКУ РАНУ В ГРУДЯХ ВІД ВЛАСНОГО ПІСТОЛЄТУ, ЯКИМ, ЯК ГОВОРЯТЬ, ХОТІВ ВІДІБРАТИ СОБІ ЖИТТЄ, ПОТІМ, ЯК ТОВПА НАКИНУЛАСЯ НА НЬОГО, І ВЕЛИКУ НА ГОЛОВІ, КОТРУ ЗАВДАВ ЙОМУ ШАБЛЕЮ ЯКИЙСЬ ПОЛЬСЬКИЙ ОФІЦЕР. ОКРІМ СЬОГО ВІН ПОКАЛІЧЕНИЙ ВІД ПОБОЇВ ТОВПИ. Тюремний лікар запевнює, що його життю не грозить небезпека і вважає, що втрата притомности є тільки наслідком великого нервового потрясення, ізза чого перші зізнання мусять теж бути дуже баламутні.

ОСОБА СТЕПАНА ФЕДАКА.

Степан Федак є старшим сином д-ра Степана Федака, директора „Дністра". Уродився 1901 року. Маючи 14 літ, вступив 1915 року в ряди Українських Січових Стрільців і брав участь у боях на великій війні, м. і. в бою під Конюхами. 1917 р. дістався до Військової Академії. На вістку про листопадовий переворот 1918. р. вернувся з Військової Академії, яко молоденький поручник і взяв участь в перших боях Української Галицької Армії, в рядах 7-ої бриґади. Підчас першого відступу Укр. Гал. Армії в маю 1919 р. виконав славний кавалєрійський рейд, похвально записаний у звідомленю Начальної Команди. По переході У. Г. А. поза Збруч був у перших боях проти большевиків тяжко ранених. Видужавши, захворів у нещасній осени 1919. року на тиф. По розгромі Укр. Гал. Армії вернувся у Львів, де підготтовлювався до технічних студій.

РЕВІЗІЯ В ДОМІ ФЕДАКІВ.

Около 2 год. в ночі з 25. на 26. вересня відбулася ревізія в домі Федаків. Присутнього в їх мешканню Ярослава Чижа на кілька годин приарештовано, але випущено його ще тоїсамої ночі.

РОДИНА ФЕДАКІВ.

В домі Федаків важка тиша. На обличу д-ра Степана Федака рисується біль. Він одначе на око спокійний і його поведение нацiховане великою гідностю. Мати молодого Степана заховується ще спокійнійше, як батько. Вона силкується усміхом привитати нашого співробітника, але в її усміху видніє тяжке горе.

В ТЮРМІ.

До арештованого Степана Федака нікого поліція не допускає. Каву, котру йому принесено вранці 26. ц. м., піддала поліція хемічній зналізі. Щойно потім заніс її арештованому який функціонар поліції. Степан Федак передав йому ледви чутним шепотом, що просить о лімонаду і трохи коняку. Коли їх доставлено в тюрму вполудне, управа тюрми відмовилась передати їх арештованому, а якийсь функціонар управи заявив: „По цо му ещ давайць? Нех би бил не стшеляя?" Управа тюрми зажадала гроший на харі для арештованого, заявляючи, що ніяких харчів до Степана Федака не допустить, бо не має хемічної ляборaторії, щоб сі харчі проаналізовувати.

РЕВІЗІЇ И АРЕШТУВАННЯ.

Польські газети доносять, що по атентаті арештовано в товпі д-ра Богдана Барвінського, Людомира Огоновського. Говорять, що передполуднем 26. с. м. відбулось кілька ревізій, про котрі близших даних ще ми маємо.

Дня 26. с. м. о год. 4 досвіта вявився поліційний агент в будинку Народньої Торговлі (Ринок ч. 36), жадаючи від портієрки Параски Торби, аби вона впустила його до мешкання директора Нагірного. Портієрка не впустила агента, заявляючи, що директор Нагірний в тім домі не мешкає. Аж перед 10. год. зявився в бюрі дирекції Народньої Торговлі поліційний агент і візвав дир. Евстахія Нагірного, аби пійшов з ним до свого мешкання. По дорозі питався його агент, в яких відносинах він живе з дир. Степаном Федаком. На се відповів Нагірний, що у відносинах дуже добрих. З дальшої розмови вийшло, що ходить йому про сина директора Федака Степана. В домі Нагірного (при ул. Здоровля) перевів агент ревізію і по списанню протоколу віддалився.

Одночасно польські поліційні власти арештували портієрку Параску Торба і відпровадили до тюрми, мабуть при ул. Яховича.

ПОСЛИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

КАЛЮЖНИЙ, ШУМСЬКИЙ, КУДРЯ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Відколи большевицький уряд зістав офіціяльно визнаний деякими чужими державами, в закордонних большевицьких кругах почалися розмови й про те, що скоро придуть „українські посли". Доки офіціяльного визнання не було, большевики обмежувались лише тим, що посилали закордон „торговельні делеґації" від імени „единої Росії". Так, у Берліні досі працювала „торговельна делеґація" Копа, в Італії — делеґація Воровського, в Англії — делеґація Красіна, в Швеції — делеґація Керженцева, в Чехословаччині — делеґація Левицького. Спеціяльних українських відділів при них не було, бо радянська Україна, хоч і самостійна на папері, фактично не має навіть власного міністерства народнього господарства, а цілком підлягає Московському „Совнархоз-ови" („Совет Народнаго Хозяйства" — Рада Народного Господарства).

Инакше стоїть справа в области політично-міжнародній. Всі свої політичні умови з чужими державами большевики заключають від імени Росії й Радянської України. По суті се така сама порожня формальність, як колишній титул російського царя. Той також підписувався: імператор всеросійський, цар польський, великий князь фінляндський і т. д., і т. д., але то не мало означати, що Польща чи Фінляндія мають якісь особливі права. Большевики, перебравши всі форми царського уряду, перебрали й сю, лише змінили Польщу й Фінляндію на Україну.

Та, зробивши „самостійну" Радянську Україну кольонією Москви, большевики проте не сміють чи не хотять скасувати останню тінь її самостійности — її право на власне дипльоматичне заступництво. Формально таке заступництво є для большевиків некорисним, бо **воно зміцнює в світі становище України, яко чогось окремого від Росії.** Але большевики добре знають, що посли Радянської України не провадитимуть закордоном власної політики, а слухняно йтимуть за вказівками Москви. А щоб не було ніяких сумнівів і ніяких несподіванок, большевики відповідно підбирають кандидатів на послів Радянської України.

Кого вони справді посилають у широкий світ репрезентувати „самостійну" Радянську Україну? Дотепер маємо вже двох таких послів. Більше зрештою ще й не може бути, бо лише дві держави — Польща й Німеччина — офіціяльно визнали большевиків. Естонія, Лотва й Литва, які також стоять з большевиками в офіціяльних дипльоматичних зносинах, уважаються очевидно занадто малими й незначними, щоб туди варто було посилати ще спеціяльних послів од України. Инша річ — Польща й Німеччина. Се вже „Европа", й тут треба додержати форми. Тому сі обидві держави в найблизчих днях будуть ощасливлені приїздом радянсько-українських послів.

Що-ж то за посли, хто вони й звідки?

До Німеччини послом Радянської Україно призначено дотеперішнього члена большевицької репатріяційної комісії в Варшаві **п. Калюжного.** Щойно довідуюся, що п. Калюжний вже приїхав до Берліну. Від особи, яка його близько знає, дістаю таку його гумористичну характеристику:

„Має понад 17 (сімнайцять!) літ, скінчив три чи чотирі кляси хліборобської школи, перечитав усі брошури Леніна й Троцького"...

Далеко більше можна сказати про того радянсько-українського посла, що їде до Польщі. Зветься він **Александер Шумський.** Людина також ще дуже молода, він має вже за собою велике й славне минуле.

Свою громадсько-політичну кареру Шумський почав у 1917 році, коли він збирав на Чернигівщині гроші для Центральної Ради й привозив їх до Київа. Тоді він належав до партії с.-р.

Добувши потрібні звязки, Шумський дістав посаду мандрівного аґента в товаристві Західних Земств. Та недовго він протримався на тій посаді, бо йому сталася прикра „оказія". Мав він у службових справах поїхати до Миколаїва, але не поїхав, а проте подав рахунки й квитки на подорожні витрати. Хоч час був тоді горячий, проте начальники Шумського встигли таки роздивитись, що **рахунки й квитки фальшовані.** Раба Божого тоді взяли за хвіст — та на сонце, себто попросту вигнали зі служби.

Шумському нічого більше не лишалося, як „полівіти", бо то-ж відома річ, що чим менше людина поважає чужу власність, тим більше вона лівіє. Шумський пристав отже до того крила українських ес-ефів, яке стояло „на плятформі радянської влади" (т. зв. боротьбисти). Ставши на тій „плятформі", молодий і спритний чоловяга достоявся до посади народнього комісара освіти в „українськім" кабінеті Затонського.

Як сей комісар освіти, що **сам скінчив тільки низчу школу,** сіяв добре й розумне на Україні, се видно з того, що большевики скоро стали його вживати спеціяльно для нищення „гнізд української контр-революції". Ви спитаете, що має спільного комісар освіти з такими малопочесними функціями? Ну, то одна з таємниць большевицького урядування, якої ми, прості смертні, не можемо збагнути. Досить того, що Шумський на цім полі проявив такі здібности, які цілком забезпечили йому дальше процвітанне в комуністичнім раю.

Першим етапом його славетних подвигів була **Полтава,** куди його післано було з особливим уповноваженнем — „очистити місто від контр-революційних елементів". Він наповнив місто стогоном і плачем, **вішав і розстрілював,** а при сій оказії не забував і себе, пограбувавши Українців, покараних за контр-революцію, „до останньої подушки". Численні сироти й пограбовані родини ще й нині згадують у Полтаві Шумського проклонами.

За Полтавою пішла **Одеса.** Сюди Шумський прибув саме після того, як большевики „скинули в море" рештки розбитої Денікинської армії. В місті залишилось дуже богато збігців з цілої України. **Шумський нищив їх тисячами.** В числі инших жертв **він тут розстріляв 70 українських громадян,** серед них бувшого українського міністра фінансів Петра Климовича, п. Сіренка з дружиною, пані Комарецьку, п. Герасимовича й відомого українського діяча Петра Дорошенка. Як бачимо, Шумський не робив ріжниці між чоловіками й жінками, розстрілюючи тих і других на засадах повної комуністичної рівности.

За такі безперечні заслуги перед комуністичним інтернаціоналом Шумський удостоївся дістати призначенне закордон. Річ у тім, що большевики випускають закордон або „своїх людей", заслужених перед партією ще з давніх часів, або таких людей, що мають руки в людській крови — щоб не зрадили. Шумський повинен був наперед „заслужити довіре". Він це зробив своїми крівавими ділами в Полтаві та Одесі. Тоді його післали до Риги на чолі української мирової делеґації", яка поруч з російською делеґацією мала переговорювати про мир з Польщею.

У Ризі Шумський вже жив „паном на всю губу", задаючи балі й бенкети й наче відгодотуючись по своїх убогих молодих літах, коли йому доводилось фальшувати рахунки й квити, щоб розжитись на якунебудь мізерну пару сот рублів. Тепер він мав грошей повні жмені, осягнувши таким чином своєї життевої мети — за всяку ціну, бодай через гори людських трупів і річки людської крови, видряпатись туди, де „огні горять, музика грає"...

Нині він дістав ще вище призначенне й сими днями приїздить, або вже приїхав, до Варшави, яко посол Радянської України.

Для повноти картини треба згадати ще про одного панка, що репрезентує закордоном Радянську Україну — правда, не її уряд, а її „удержавлену" кооперацію. То пан **Кудря,** представник большевицької української кооперації в Чехословаччині, юний літами, але вже удосконалений і прославлений на полі фальшувань і терору. Бувши якимсь дрібним писарчуком в одній українській кооперативній установі в Київі, він знюхався з большевиками, дістав од них потрібні повновласти й **звелів замкнути до вязниць усіх правдивих українських кооператорів,** які ще не повтікали з Київа. Тоді він зфальшував постанову про перехід центральних українських кооперативних установ під заряд радянського уряду, підписався сам під тою постановою титулом, якого він ніколи не мав, і ще примусив арештованих кооператорів також підписати постанову, загрожуючи їм у противнім разі розстрілом.

Оттакі то ті люде, що репрезентують і будуть репрезентувати закордоном Радянську Україну. Та хиба не з таких самих людців складається й цілий оперетковий уряд Радянської України? Який уряд, такі й репрезентанти.

Берлін, 1. жовтня.

Радянин.

МИР.

Нам снився мир. Мов у неділю
Хлопчина в чистім, свіжім білю,
З обличчем всміхненим ласкаво
Здалека надбігає жваво.

Куди пройде—там пахне квіття,
Зеленим листем криесь віття,
Хвилює жито і пшениця,
І сонце сяє, мов сміється.

А на кого він оком гляне,
В душі, мов лід студений тане,
Мов хмари вітер геть розвіяв—
Сіяє радість і надія,

І братолюбіе і згода,—
І від народа до народа
Лунае слово повне туги
І повне ласки: „Браття! Други!"

Нам снився мир. Снивсь так чудово,
Що не змалює людське слово.
Збудились: „мир? Га, де він, де?"
Димами, мраками іде

Щось, ніби привид, мов каліка,
Недоносок і недоріка,
З торбини кривда визирає...
Тікай, небоже! Він кусає!

Богдан Лепкий.

ПОКОРИСЬ ПЕРЕД ГОРЕМ ЛЮДИНИ!

Покорись перед горем людини,
Бо вже кривди на світі досить!
Що програми твої і доктрини,
Як нема молока для дитини,
Як нема чим в печі затопить?
Ти на небі показуєш зорі,
На вербі обіцяєш грушки,
Й хочеш, щоб у безмовній покорі
Ждали люде голодні і хворі,
Як ждуть вітру зівялі листки.

Побідивши деспота, деспотом
Сам зробився і сів на пристіл.
І глядиш з висоти, як під плотом
Мре любов і як кровю і потом
Пяна правда лягае на піл.
Замісць зір,—чорна пітьма докола,
Замісць співу,—поре спину батіг.
Крізь руїну мандрує спровола,
Мов з хреста ізнята, боса, гола
Псіхе,—і знеможена валиться з ніг.

Н. Л.

ПОЗІР, СЕНТРАЛІЯ, ПА., І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

В неділю, 16. жовтня б. р. о годині 3-тій пополудня відбудеться в церковній гали

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

в справі Східної Галичини. На се віче прибуде з рефератом **Др. Л. Мишуга.**

Просимо також на се віче всіх Українців з околичних місцевостий як: Shenandoah, Mahanoy Plane, Frackville, Marion Heights, Mt. Carmel і Shamokin. Для хрунів місця нема!

ЗА ТИМЧАСОВИЙ ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ:
о. Йосиф Боярчук. Іван Чепа.

ПЕРША ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ В УЖГОРОДІ.

Український театр виставить в Ужгороді в найлищих днях „Запорожця за Дунаєм" С. Артемовського. В головній ролі виступить наш славнзвісний артист Микола Садовський. Його партнеркою буде співачка Ольга Дівнич.

БАНДИТИЗМ У ХОДОРОВІ.

Поліція в Ходорові відкрила криївку бандитів на цвинтарі за містом. Поліція окружила цвинтар. Один з бандитів, Дубаневіч, почав втікати з поміж гробів. Тоді один з жандармів стрілив і ранив Дубановича в плечі. За иншими бандитами йде пошукування.

ЧИ ЗНАЄТЕ ЯК СТАРИЙ КРАЙ БОРЕТЬСЯ З ЛЯХАМИ?

А САМЕ ТАК:

Ляхи присудили наших робітників та урядовців, наші вдови та сироти на голодову смерть і позбавили їх кусника хліба.

Ляхи позамикали українські школи і присудили наш нарід на вічну темноту.

А НАШ НАРІД В СТАРІМ КРАЮ НАЛОЖИВ САМ НА СЕБЕ НАРОДНИЙ ПОДАТОК.

А САМЕ:

Селянин дає кварту збіжа від кожного морга поля.
Швець пару чобіт.
Кравець одно одіння.
Коваль оден плуг, а інший дає гріш.

І ТИМ РАТУЄ СВОЇХ БРАТІВ ТА СЕСТЕР ВІД ГОЛОДОВОЇ СМЕРТИ, А ДЛЯ СВОЇХ ДІТЕЙ БУДУЄ ВЛАСНІ, УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

Який-же податок зложили Ви на визвольну боротьбу нашого народа?

Чи Ви вже купили Бонд Позички Національної Оборони?

Коли ні, так:

Виповніть цю картку і вишліть її враз з грішми (мони-ордером або чеком) еще нині.

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, Dept. 2,
1901 Columbia Road, N. W. Washington, D. C.

П. Т. З отсею карткою посилаю на Ваші руки суму $....00, словами .... долярів як позичку Галицькій Державі. Гроші ці мають бути вжиті Галицьким Урядом, якого головою є Др. Евген Петрушевич, на борбу за визволення Галичини зпід польського панування. Бонд (запис довжний) прошу прислати мені на такий адрес:

____

____

____

ДОПИСІ

(Дописи проситься писати лише на одній стороні паперу і по можности читким письмом. Писати треба пером, а не олівцем. Коли в дописи наводите які імена, то напишіть їх виразно і правильно, щоби не було непотрібного баламутства. Між поодинокими стрічками лишайте доволі місця, щоби можна було вигідно невідповідні слова або лиху стилізацію справити і до друку приладити. Пишіть завсіди щиру правду і не обдурюйте своєї редакції та читачів своєї часописи, бо се приносить народови шкоду, а не пожиток. Правдиве імя і назвиско кождого дописувателя (а також його докладна адреса) мусять бути редакції знані, бо безіменних дописий не береться під розвагу. Хто не підписує своєї дописи своїм правдивим іменем, то його редакція задержує його правдиве імя в тайні і ніколи та нікому його не зраджує. Як хто не має довіря до своєї редакції, то нехай не висилає до неї ніяких письм. Коли ми віримо своїм дописувателям, то маємо право жадати, щоб і вони нам вірили).

—o—

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Народний рух в нашій громаді.

Якийсь час у нас всьо спало, так як і всюди, але тепер нарід будиться зі сну. Пишемо се не для слави, але тому, щоби заохотити Українців по других плейзах до праці.

Недавно заложено у нас Лігу Українсько-Американських Горожан. Ся Ліга відбула вже кілька зборів. З нашої громади вибрано трох делеґатів і збирають підписи на меморіял, який делеґати мають завезти до Вашінгтону, разом з делеґатами з инших плейзів. Зібрано гроші на покриття потрібних на се видатків і розбуджено громаду так, що всі тепер радо купують бонди української позички.

На послідних зборах, 9. с. м., рішено скликати місцеве загальне віче на день 11. падолиста б. р., а як буде можливо, то устроїти і протестаційний похід проти поневолення нашої рідної землі Ляхами. На тих зборах ухвалено слідуючі резолюції:

1. Взивається весь український загал залишити всякі незгоди і сварки, а братися спільно до оборони нашої Неньки України, найперше через закупно українських бондів, а відтак через закладаннє по всіх плейзах Ліги Укр.-Амер. Горожан і бувших жовнірів, з тою цілию, щоби як найскорше скликати загальний всенародний зїзд і ужити всякого можливого впливу на американське правительство у Вашінгтоні, щоби воно направило ту кривду, яку зробив бувший президент Вилсон нашому народови, через те, що враз з аліянтами віддав Галичину в ляцькі руки.

2. Взивається все українське священство подати в тій справі всяку можливу поміч і працювати враз з народом для освободження Галичини з ляцького ярма.

3. Взивається урядників Ліги Укр.-Ам. Горожан в Філядельфії, щоби приспішили чимскорше виїзд делеґатів до Вашінгтону і предложили пропамятне письмо президентови враз із зібраними підписами, а то по сій причині, щоби наша справа могла прийти під обради ще на тій конференції, яка має відбутися дня 11. падолиста б. р.

4. Висказується обуреннє і погорду газетам „Народній Волі" і „Українським Щоденним Вістям" за їх хрунівську роботу, що йдуть на руку Ляхам і Москалям.

5. Взивається Український Народний Комітет і Федерацію не задержувати довше в себе гроший, зібраних на поміч бідних вдів і сиріт у старім краю, а вислати їх як найскорше там, де належиться.

6. Взивається всі українські громади в Америці, щоби в день 11. падолиста б. р. відбули в себе всенародні віча і з тих віч щоби заслали відповідні телеграми і письма як до уряду американського, так і до представників усіх других держав, які будуть брати участь в конференції вашінгтонській. Притім проситься всі українські часописи, щоби в тій ціли зачали сильну, загальну і неустаючу аґітацію між нашим народом.

Браття Українці! Час не стоїть, а братам нашим у старім краю не легко зносити біду, горе і ярмо. Берімся до праці! Поможім їм, чим можемо і як можемо, всі і кождий без винятку. Американські Ляхи через свій леґіон наложили на наш нарід у Галичині кайдани. Ті кайдани маємо поломити ми, Українці американські. Як сего не зробимо, то осудить нас історія, Бог і нарід.

Увага: Подані наші резолюції всі українські часописи будуть ласкаві передрукувати. Як можливо, просимо подати їх на першій стороні.

ЗА КОМІТЕТ ЛІГИ УКР.-АМЕР. ГОРОЖАН:

П. Дмитрів, предс.;
Н. Левицький, кас.;
Г. Павлик, писар.

—o—

МІЛВОКІ, ВІС.

Хоть не богато, але й то добре.

В неділю, 25. вересня б. р., о 4-тій годині пополудни, тутешні Українці посходились до парохіяльної галі на віче в справі позички національної оборони.

Віче отворив п. Стефан Ковтун відповідною промовою і візвав присутних, аби вибрали вічевого предсідателя. На внесенне п. Стефана Щурки вибрано одноголосно предсідателем о. д-ра Антона С. Шквіра.

Предсідатель, занявши своє місце, подякував за довіре та покликав на секретарів пп. Тимофія Гр. Стасюка і Теодора Борсука. Дальше предсідатель виголосив коротку але важну промову, в котрій обговорив анексію Галичини до звірячої Польщі та заохотив присутних, аби не тратили надії в побіду, а чим скорійше єднались, бо лише в єдности сила.

По рясних оплесках предсідатель представив присутним запрошеного бесідника, п. П. Новодворського з Шікаґо. Сей бесідник на самім вступі своєї промови висказав велике вдоволеннє з величавої участи громадян на вічу та вражаючими словами проголосив ціль своєї присутности (оплески). Дальше шановний бесідник указав, що пора вже і для Українців прийшла, в котрій нам треба доложити всяких змагань, аби увільнитися від національних гнобителів. При сім же обговорив великі трудности для національної оборони. Ця боротьба лише тоді увінчається успіхом, коли поможемо свому правительству під проводом д-ра Евгена Петрушевича. Це правительство проголосило позизку національної оборони і заявляє отверто, що як усі жиючі Українці будуть піддержувати згадане правительство морально і матеріяльно, то певно що побіда довершиться в нашу користь. Не треба нам слухати тих рад, які походять з уст тих людців, котрі не бажають Українцям національної окремішности. Тими людцями є: польські гарбуни, Ленінові та Лейбові крикуни і в многих случаях наші власні „патріоти", котрим не ходить о загальне добро, але о їх особисту користь. Не надіймось від них свободи; не надіймось, аби вони помогли нам скинути вороже ярмо, а берімся всі як оден та покажім, що ми сини козацького роду і можемо оборонити свої права (оплески). Наші браття, Січові Стрільці боролися завзято. Неоден положив своє життє. І як би так кождий син України старався був оборонити свою землю від наїзників, то ми вже давно були би мали свої права, так як має їх Чехія, Сербія і другі маленькі краї. Ми маловірні в нашу силу, яка може побідити всяку перепону, але ми дуже лакомі на добродійні обіцянки. Обіцяв пан кожух і тепле його слово. Більшевики давали волю Україні, давали все, і до сегодня не то що не дали, а ще в тяжшу неволю засадили. Давали землю селянам, а селяни не мають нині що їсти. Це є живий доказ, що вони, ті крикуни, не можуть зробити того, що неможливе. І не зроблять та не скують волі України, бо Україна була наша і буде! (Оплески). Щоби бути вільною нацією, ми мусимо організуватись як найскорійше в товариства Січові, закладати свої школи, учитись ремесла і торговлі та розвивати свою культуру. Учіться свого рідного і другого научайте. Поляки мають своє, бо вони були і є зорґанізовані в Соколах. Вони не цураються свого і світ про них знає.

Я тепер спитаюся вас, хто є за тим, аби Січову Орґанізацію збудувати як найславнійшу?

Всі за Січию; ані одного против.

Шановний бесідник, кінчаючи свою промову, ще раз заохотив присутних до орґанізації і до закупна бондів національної оборони, хто за кілько може; найменьша сума є так важною як і найбільша, і кождий, хто лише зветься Українцем, хай жертвує на олтар побіди, бо наші браття в старім краю дали що найдорозше. Хай буде їм вічна память, а ми далі добиваймось волі і слави (оплески).

Предсідатель, вставши, промовив: „Так ви чули, чому ми повинні купувати бонди. Як купуємо, то всі разом купуймо, не оглядаймось як боягузи та не надіймось, аби хтось дав нам волю добровільно. Коли закупимо свої державні бонди, то тимсамим сповнимо свій національний обовязок; а як прийдемо до краю, то не будемо соромитись. На кождих так важних зібраннях ухвалюють і висилають привіт до президента Злучених Держав. Такий привіт і я приготовив".

Цей привіт звучить:

Пане Президенте! Як найсердечнійший привіт засилає до Вас українське загальне зібранне в Мілвокі, Віс., і просить Вас в імени правди упімнутися перед Лігою Народів о національні права для Українців у Східній Галичині.

По прочитанню сю резолюцію одноголосно принято і підписано предсідателем та секретарями.

Опісля предсідатель оголосив хвилю на дискусію. Зголосився Михайло Вебер (комуніст).

„Я просив би бесідника — мовив він — вияснити мені справу, яку большевики мали в заборі чи продажі українських територій". Відповідь: „Товаришу! Ваше питанне є несвідоме. Хотівши висказати те все, чого ви не знаєте, то забере богато часу. Ще чогось бажаєте?"

Комуніст Вебер: „Я маю ось докази, котрі були оголошені в „Боротьбі" дня 1. січня 1920 р., і я прошу позводити мені їх прочитати".

Читав він ті „докази" 25 мінут, але вони мають такийсамий характер, як і всі большевицькі крикуни.

Не вдоволяючись тим читаннем товариш комуніст додав, що не треба збирати позички, бо грішми свободи не купується, але повстаннем.

Відповідь на те все була коротенька, але ясна. П. Новодворський сказав, що то все є безпідставна бесіда, позаяк більшевицьке правительство мало свого представника в Злучених Державах в особі Мартенса, котрий не жив божим духом, а употребляв великі суми. І другі нації мають також свої представництва, то чомуж би і нам, Українцям, не вільно того робити в користь цивілізації. Це заткало рот комуністови і він сів тихо.

Предсідатель: „Хто ще хоче забрати голос?"

„Я хачу спітатиса"...

Секретар: „Яке ваше чесне імя?

„Фред Лівченко. Я хачу спітатса, яке право має бесідущій абіджать рассєйскій рабочій народ?"

Відповідь бесідника: „Я не обиджаю робучого народу, але я говорив, як кождий зрозумів, лише про тих людий, котрі богато кричать, а нічого не роблять. А що ви, вельможний пане, не є Українець, то тимсамим і не розумієте української бесіди. Чи не правда?"

Як дістав чарку і сей, так комуністи вже більше і не обзивались.

Забрав голос п. І. Березовець. Він також дав примір з Поляків, Чехо-Словаків, Ірляндців і Литовців. Тож пора і для нас красше думати та помагати особам здібнійшим до важного діла. І ми в громаді Мілвокі не хочемо слухати пустих крикунів і не будемо слухати їх, а сповнимо свій національний обовязок (оплески).

По сім секр. Т. Гр. Стасюк сказав ось-таку коротеньку промову: „Поважані громадяни, громадянки тай любящі діточки! Хвиля єсть дуже важна, і говорю вам свідомо, що на случай нещасного припадку ніхто нічого нікому ніколи не поміг і не поможе довгою бесідою. Коли хто відчуває терпіннє свого ближнього, то помагає йому матеріяльно. Ви кождий розумієте це предложенне і годі вже довше нам слухати кирринників. Бачимо надто ясно, що ті людці, котрі не говорять про поміч але шкоду, нам не поможуть. Отже ми даваймо, скільки можемо, а їх назвім зрадниками нашої боротьби о визволенне з накиненого ярма (оплески). В імени тов. Богдана Хмельницького закуповується бондів за 50 долярів. Тимофій Гр. Стасюк купує бонд за 5 долярів. Хто слідує?"

Предсідатель сказав, що хто є Українець, той нехай приступає до стола і подає сердечну поміч.

Зложили слідуючі громадяни: Стефан Ковтун і Іван Березовець по $10; Теодор Борсук, Михайло Стадник, Ст. Щурко, Теодор Танін, Семен Копчак, Петро Фута, Василь Яремчук (Івана), Данило Борищук і Антін Кущаковський по $5.

Зложать пізнійше слідуючі: о. др. Антін С. Шквір і Іван Пунько по $10; Ігнатій Брензей, Николай Петричка і Іван Велиток по $5. — Загальна позичка $155. Гроші вишлеться на адресу українського представництва у Вашінгтоні.

Віче закінчено відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна", а опісля вічевики спокійно та весело розійшлися.

Тимофій Гр. Стасюк,
секретар.

—o—

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Віче в справі українських бондів.

Дня 12. вересня б. р. відбулося віче громади при Ірі ул. в справі національної позички на оборону Галичини. Віче отворив предсідатель п. Н. Николишин, і взиваючи присутних до спокійного заховування та звертаючи увагу „протипозичкових" панів, аби зволили потерпіти зі своїми „поглядами" до скінчення віча. По вступній бесіді п. Николишин представив вічевикам д-ра Мишуґу, котрий в своїй горячій і річевій промові представив положенне Українців під ляцьким ярмом в загарбаній Галичині. Український селянин і робітник безрадний під теперішну хвилю. Нашим рідним завязано уста і сковано руки. Інтеліґенцією й інтеліґентнійшими селянами та робітниками „Ляхо-Татари" заповняють свої смердячі тюрми. Із завязаними устами та закутими в ляцькі кайданим руками нарід не всилі сам боронитися. Він дивиться за помочию із вні, себто зпоза границь рідної землі. Голос розпуки з ляцьких тюрем і з закріпощених сіл несеться далеко-далеко, де тільки живе український нарід. Сей голос: **„Ратуйте ще бодай тепер рідну землю з грабежних кіхтів Ляхо-Татарів! Коли почуваєтесь Українцями, то не жалуйте ніякої жертви на визволенне украденої землі!"**

Після д-ра Мишуґи забрав голос п. І. Савчук. Се чоловік молодий і повний запалу. Він відкрив перед вічевиками своє щиро українське серце і взивав горячими словами до як найбільшої помочі поневоленій нашій рідній землі. І він перший, хоч незаможний робітник, зложив позичку в сумі $50.

Відтак промовляв о. Гр. Хомицький, котрий у своїй бесіді звернув увагу панів „протипозичковців", аби вони, коли самі не хочуть зложити позички на рідну землю, не перешкаджали тим, котрим воля рідної землі дорозша над марний доляр. Впрочім кождий чоловік має право зробити зі своїм центом те, що йому подобається, а всяким скупарам зась від того! Рівнож бесідник взивав, аби тепер наразі залишити всякі партійні спори й ріжниці, а зединитися на чисто народнім ґрунті та стати до помочі тим людям, які працюють над визволенням Галичини з рук Ляхо-Татарів. Коли Галичина визволиться з ворожих рук, то хай тоді прийде скорше злука з Великою Україною.

Слідуючий бесідник, п. И. Коцовський, промовляв рівнож у справі бондів, почім п. Н. Николишин, яко предсідатель, подякував вічевикам і бесідникам за їх участь і труди.

Вічевикам треба признати, що своїм заховуванням заслужили на похвалу. Видно, що зрозуміли важну хвилю.

И. Коцовський,
секретар віча.

НА ПОЛІТИЧНИЙ СМІТНИК.

(МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН).

II.

Згадали ми якось польського міністра „фінансів" Стечковского тож не випадає не згадати і Вітоса, який рівнож полетів на політичний смітник. Годиться його згадати, бо наші галицькі браття богато йому завдячують.

Вітос, як відомо, був президентом міністрів в Польщі. Він, Мазур, селянин, що не кидав мазурського жупана ставши навіть так високою рибою. Се був перший і певно послідний президент міністрів в шляхоцькій Польщі, що не носив краватки. І се його найбільша заслуга.

Прийшов він до панування тоді, як „валечні Йонтки" ішли „валечно наперед" з Києва до Варшави. Тоді в Польщі була мода на демократизм, тож і посадили Вітоса на президентський столець, щоби злапати польського хлопа; в додатку і Дашиньского встромили в міністри, щоби, мовляв, робітництво не бурилося. Здавалося, що радости Поляків з так „досконалого" вибору людий ніколи кінця не буде. Ґазети польські то прямо цілі гимни писали на честь Вітоса і тої краватки, якої ніколи не носив.

Вітос знав, що колись, як засідали цісарі на престолі, то видавали відозви чи то до „мего польскего люду" чи „до моїх народів" чи навіть „до моїх дітий"; тож і Вітос пустив таку відозву до „обивателів і урженднікуф". Обивателям пригадував, що „ойчизна курчи сен" і її треба ратувати, а урядникам показував, щоби однаково трактували кождого обивателя так в краватці як і без неї. Ну та як звичайно буває, на писанню і скінчилося. — Треба було ратувати ойчизну і тут Вітос показався за малим „до вельких інтересуф". Полякам не повелося де тільки зачали. Вітос вислухав гірку лекцію за овантури на Шлеску; Вітосови пригадали, що „польска, архипрепольска сходня Малопольска" не є польська і Вітос полетів на смітник. А часописи, що так колись одушевлялися ним і його неістнуючою краваткою нині таке виписують: „За правління Вітоса і його міністра Стечковского наша валюта впала до найнизшої, можливої границі, поза якою стоїть тільки нуля; за правління Вітоса доріжня і всі споріднені з нею нещастя виросли до неймовірних розмірів; за правління Вітоса внутрішні відносини були запереченнем прінціпу горожанського демократизму і свободи; за правління Вітоса положенне в питаннях закордонної політики не поправилось а погіршало. Протягом року доляр з 800 марок видрапався на 4,000 марок; протягом шести місяців не вважаючи на мирний стан політичні арешти і інтернованя, мілітаризація і льокавт практикувалися так само, як підчас війни; в тім самім засі справа Шлеска, Вильна, Східної Галичини не то не пішли на крок вперед, але погіршилися." Так писав про Вітоса „Напшуд", так судять Поляки. Ми осудили би Вітоса не так страшно, як би не ті „арешти і інтернованя" а я додам, і ті нищення і переслідування наших галицьких братів. За се, що польська марка варта стільки, що колись за небіжки Австрії оден паперець до ліплення папіросів або й еще меньше, за се, що справа Східної Галичини не пішла „наперед" і т. д. За се не будемо на Вітоса кидати камінням. Ми нічо против того не мали би, як би дальше сиділи в Польщі такі президенти, може би скорше її чорт взяв. — Та не забудемо Вітосови, що він селянин, будучи на такім становищі міг допускати ті катування українських селян, міг дивитися на ті лайдацтва і насильства, які відбувалися в часі його високого-подлого „панованя". Ми незабудемо тому президентови „без краватки", що тисячі таких самих без краватки, лише що Українців, гинули по польських тюрмах, дефензивах і инших інквізиційних спелюнках шляхоцького „політичного дому розпусти" („Курер польскі" називає так Польщу!) Ми не забудемо тому „ясне вельможному" прихильникови „люду" тих всіх безправств, розбоїв, насильств лайдацтв, поповнених на наших братях на усіх загарбаних українських землях.

А се, що Вітос і його посіпаки з воєвудзтв і старость, враз із псами гонними з ріжних дефензив, поліцій, „бюр вивядовчих" і „кулок" посіяли на „кресах" се не пропало, а видасть колись обильні плоди. Наші порахунки еще довго не скінчилися! А вам заплатимо тою самою монетою, якою ви, наїздники, платите нашим братам!

Юрко.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Українська реальна гімназія в Берегові.

Минулого року говорили ми на сему місці про заснування української реальної гімназії в Берегові (Берегсасі), в якій отворено від разу три кляси (приготовану і I. — II. кл.). В другому році істнування додано ще дві кляси (III — IV кл), так, що вже була ціла нища гімназія, які управу вів дальше дир. Анд. Алиськевич (він був заразом і директором мадярської гімназії), а учило в ній 10 звичайних і помічні учителі. Учеників був з кінцем року разом із приватистами 120. З того 80 учеників жило в державному інтернаті, розміщеному у двох будинках, а коло 30 учеників мешкало по приватних домах, але приходили на харч і науку до інтернату. Оплата в інтернаті не буле днакова; ученики платили відповідно до маєткового стану батьків від 10—200 К. місячно. Вся оплата від учиників виносила місячно 9.195 К. і держава доплачувала місячно пересічно 35.000 К. Отсю поміч держави треба з признанням зазначити, бо без неї інтернат не мігби істнувати. Поміщення для інтернату не було одначе відповідне, а що в Берегові трудно знайти ліпше, повстала думка, щоби гімназію з Берегова перенести до Густа, що булоби й відповіднїще, бо околиця Густа чисто українська, а в Берегові в значній частині мадярська, через що удержує там уряд мадярську гімназію. Управителем інтернату був проф. Ом. Бачинський, а префектами проф. Ілія Кульцицький і проф. Андрій Дідик. Управительною кухні й магазину була гром. П. Бачинська. Праця проф. О. Бачинського була дуже нелегка і тим більше признання належиться йому за неї.

Що до походження, то найбільше число учеників було з бережської столиці (жупи), бо 48, з мараморської 27, з угочанської 24. з ужгородської 5, а з земплинської 6. Що до стану родичів, то набільше дітий було селянських, бо 42 учителів 35, священиків 13, сиріт 14 (між ними 8 по священиках), ремісників 4 ріжних професій 7.

Гімназія не має ще своїх окремих уладжень, потрібних для науки, тому мусіла користати з кабінетів, музеїв і бібліотеки мадярської гімназії. Почала одначе засновувати вже й свою окрему бібліотеку; яка числила в учительському відділі 495 книжок, а в відділі для учеників 288 книжок. На бібліотеку зібрано при вписах квоту 2.140 К. держава призначила 7.000 К, разом 9.140 К. Коло двох третий тої суми видано ще перед феріями по закупно нових книжок, а решту відложено на пізніще.

Хоч гімназія мала тільки нищі кляси, то в вій засновано кружок самообразування, до якого належали ліпші ученики III—IV кл., а крім того ученики Українці у вищих клясах мадярської гімназії, з яких складалася також управа кружка. На кружка відчитувано відчити на теми, що цікавили більше учеників, а крім цего читано й пояснювано твори українських поетів.

Дирекція гімназії звертала також увагу на фізичне виховання молодіжи, яка в погідні дні пробувала в часі павз постійно на площі позашкільним будинком, де заводили свобідні гри й забави. Раз або два рази в тижні виходила поза місто на площу забав, де плекала гру мячем і копаною, а крім цего відбувала більші або менші проходи, прогульки та купелі. В школі училися обовязково гімнастики, якої уділяв учитель К. Касалицький, начальник місцевого „Сокола". Брала також участь у праці і вправах товариства „Сокіл", а опісля і в публичних виступах „Сокола" при ріжних святочних нагодах.

Найбільшу трудність мали і професори й ученики зі шкільними підручниками, яких властиво не було. Професори мусіли послугуватися або галицькими підручниками, або чеськими, а ученики або живим словом, або писаними текстами. Зачуваємо одначе, що вже приготовляться деякі підручники так, що в новому шкільному році повинна бути наука значн. улекшена. Шкільна управа повинна одначе при тому уважати, щоби до учебників не вводжено московщини, з якою дуже побиваються деякі аґітатори і навіть завели її у двох гімназіях: в Ужгороді й Мукачеві. Коли московщина не удержалася в Галичині й Буковині і тоді, як мала за собою могутній царат, то тим більше не удержиться в Підкарпатській Україні тепер, як вона відрізана від Росії не тільки Галичиною, але й Великою Україною, на якій ніяка сила не позносить уже українських шкіл, від народніх до найвищих (університетів) та таких інституцій, як: Академія Наук, Академія Мистецтва, Археольогічний Інститут і т. д. Тай для кого малаби бути та московщина? Для купки учителів і священиків, що зрештою дома балакають по мадярськи? Бо народ говорить досі по українськи та й далі так буде говорити.

В.

АРЕНДА ФАБРИК В РОСІЇ.

В Ростові і Нахичевані совітська влада здала в аренду 55 фабрик і вугольні копалини в скаринському районі. Речинець зренди виносить від 1 до 6 літ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

ЩО КОЖДА ЛЮДИНА ПОВИННА ЗНАТИ ПРО ТУБЕРКУЛЬОЗУ (СУХОТИ).

(National Tuberculosis Association).
Шеста стаття.

Як сухітник мусить оберігатись, щоб не заразити здорових.

За відповідним доглядом можна зовсім безпечно жити в одній хаті з сухітником і не заразитись самому. Одначе хорий мусить неустанно уважати, аби не поширити своеї хороби на здорових членів сімії.

Як відомо, туберкульоза вдирається в здоровий організм разом з висушеним плювотинем, яке хора людина з своїх грудей викашляла. Тому щоб захоронити здорових від зараження, перший і головний обовязок хорого — сейчас знищити своє плюватиня. Хто знає що в його сухоти повинен все плювати в шматок паперу який сейчас можна і треба сейчас спалити, так щоб другий раз не уживати того самого і, коли треба, взяти другий кусок паперу. Вистарчить який будь папір, що нічого не коштує, але ще ліпше купити в аптиці за двайцять-пять-центів тверду картонову чашку з покришкою і з цілою купою паперових чашок, щоб туди плювати і виймити та сейчас спалити після того як виплюнеться. Коли хто мусить уживати сплювачки, повинен кождого ранку наливати в неї кварту води і лижку чистого карболевого квасу і на другий день виливати в злив або в глубоку яму далеко від хати і присипати добре землею. Окрім того плювачку треба часто чистити й виварити вкипучій воді.

Также важно, щоби кашлаючи хорий закривав собі уста куском паперу або шматкою, які теж після ужиття треба спалити. Миски, скляки, ложки та ножі і проче начиння хорого треба мити все купучій воді і соді і потім чисто витерти. Його рушники, хустки, наволочки і простирядна треба перед пранням виварити.

Коли замітається ту хату, де живе сухітник, трба уважати щб не збивати пороху. В хаті не допускати мух і передівсім уважати, щоб вони не сідали на лице та руки хорого, на його хустину і плюваку.

Окрім того, не заражені забезпечать себе від зараження, коли сами будуть глядіти за своїм здоровлєм і силою. Міцний і здоровий організм переможе бацилі сухіт і не заразиться хоробою.

Не годиться оминати сухітників та відсуватись від них, так як від хорих віспою чи тифом або від якої иншої наглої небезпеки. Се здоровим не поможе, а хорому зашкодить, морально його прибиваючи. За відповідним доглядом і увагою імена ніякої небезпеки заразитись, хоби й жити в одній хаті з сухітником.